

Formulekaart 3HAVO/VWO

(Versie 12: 10 april 2007)

Beweging	Verplaatsing $s = x - x(0)$	Gemiddelde snelheid $v_{\text{gem}} = \frac{\Delta s}{\Delta t}$	Versnelling $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$	Eenparige beweging $s = v \cdot t$	Eenparige versnelling (zonder beginsnelheid) $s = \frac{1}{2} a \cdot t^2$	Eenparige versnelling (zonder beginsnelheid 0) $v = a \cdot t$	Vrije val $s = \frac{1}{2} g \cdot t^2$	Vrije val $v = g \cdot t$	
-----------------	--------------------------------	---	--	---------------------------------------	--	--	--	------------------------------	--

Licht	Brekingswet van Snellius $n_i \cdot \sin i = n_r \cdot \sin r$	Grenshoek $\sin g = \frac{1}{n}$	Vergroting $N = \frac{BB'}{LL'}$	Vergroting $N = \frac{ b }{ v }$	Lenzenformule $\frac{1}{f} = \frac{1}{v} + \frac{1}{b}$	Lensterkte $S = \frac{1}{f}$			
--------------	---	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	--	---------------------------------	--	--	--

Elektriciteit	Wet van Ohm $U = I \cdot R$	Serieschakeling $U = U_1 + U_2$	Serieschakeling $I = I_1 = I_2$	Serieschakeling $R = R_1 + R_2$	Parallelschakeling $U = U_1 = U_2$	Parallelschakeling $I = I_1 + I_2$	Parallelschakeling $\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2}$	Vermogen $P = U \cdot I$	Energie $E = P \cdot t$
	Energie $E = U \cdot I \cdot t$	Rendement $\eta = \frac{P_{\text{nuttig}}}{P_{\text{in}}}$	Rendement $\eta = \frac{E_{\text{nuttig}}}{E_{\text{in}}}$						

Kracht en Energie	2e wet van Newton $F_{\text{res}} = m \cdot a$	Zwaartekracht $F_z = m \cdot g$	Veerkracht $F = C \cdot u$	Kinetische energie $E = \frac{1}{2} m \cdot v^2$	Zwaarte-energie $E = m \cdot g \cdot h$	Arbeid $W = F \cdot s$	Energie $W = P \cdot t$	Rendement $\eta = \frac{P_{\text{nuttig}}}{P_{\text{in}}}$	Rendement $\eta = \frac{E_{\text{nuttig}}}{E_{\text{in}}}$

Warmte	Warmtecapaciteit $Q = C \cdot \Delta T$	Soortelijke warmte $Q = m \cdot c \cdot \Delta T$	Kelvintemperatuur $T = T_{\text{celcius}} + 273,15$	Dichtheid $\rho = \frac{m}{V}$	Energie $Q = P \cdot t$	Rendement $\eta = \frac{P_{\text{nuttig}}}{P_{\text{in}}}$	Rendement $\eta = \frac{E_{\text{nuttig}}}{E_{\text{in}}}$		

Formulekaart 3HAVO/VWO

Voorvoegsels										
T	G	M	k	geen	d	c	m	μ	n	p
10^{12}	10^9	10^6	10^3	1	10^{-1}	10^{-2}	10^{-3}	10^{-6}	10^{-9}	10^{-12}

Grootheid		Eenheid		Andere eenheid	
Naam	Symbool	Naam	Symbool	Naam	Symbool
dichtheid	ρ	kilogram per kubieke meter	kg/m^3	gram per kubieke centimeter	g/cm^3
rendement	η	-	-		
oppervlakte	A	vierkante meter	m^2		
versnelling	a	meter per secondekwadraat	m/s^2		
beeldafstand	b	meter	m		
soortelijke warmte	c	joule per kilogram kelvin	$\text{J/kg}\cdot\text{K}$		
veerconstante	C	newton per meter	N/m		
warmtecapaciteit	C	joule per kelvin	J/K		
energie	E	joule	J	wattseconde kilowattuur	$\text{Ws} = \text{J}$ kWh
brandpuntsafstand	f	meter	m		
kracht	F	newton	N	kilogrammeter per secondekwadraat	$\text{kgm/s}^2 = \text{N}$
gravitatieversnelling	g	meter per secondekwadraat	m/s^2	newton per kilogram	$\text{N/kg} = \text{m/s}^2$
grenshoek	g	graad	$^\circ$		
hoogte	h	meter	m		
hoek van inval	i	graad	$^\circ$		
lichtsterkte	I	candela	cd		
stroomsterkte	I	ampère	A		
lengte	l	meter	m		
massa	m	kilogram	kg		
brekingsindex	n	-	-		
hoeveelheid stof	n	mol	mol		
vergroting (lineaire)	N	-	-		
vermogen	P	watt	W	joule per seconde	$\text{J/s} = \text{W}$
warmte (hoeveelheid)	Q	joule	J		
hoek van breking	r	graad	$^\circ$		
weerstand	R	ohm	Ω		
lenssterkte	S	dioptrie	dpt	per meter	$1/\text{m} = \text{dpt}$
verplaatsing	s	meter	m		
hoek van terugkaatsing	t	graad	$^\circ$		
temperatuur	T	kelvin	K	graad celcius	$^\circ\text{C}$
tijd	t	seconde	s	minuut, uur	min, h
spanning	U	volt	V		
uitrekking	u	meter	m		
inhoud	V	kubieke meter	m^3		
snelheid	v	meter per seconde	m/s	kilometer per uur	km/h
volume	V	kubieke meter	m^3		
voorwerpsafstand	v	meter	m		
arbeid	W	joule	J	wattseconde kilowattuur	$\text{Ws} = \text{J}$ kWh
plaats	x	meter	m		

Waarden van enige constanten en grootheden		
Symbool	Naam	Waarde
v_{geluid}	geluidssnelheid (bij 293 K)	$0,343 \cdot 10^3 \text{ m/s}$
g	gravitatieversnelling (gemiddeld in Nederland)	$9,81 \text{ m/s}^2$
g/cm^3	gram per kubieke centimeter	10^3 kg/m^3
kWh	kilowattuur	$3,6 \cdot 10^6 \text{ J}$
m/s	meter per seconde	$3,6 \text{ km/h}$
min	minuut	60 s
U_{lichtnet}	netspanning	230 V
$0 \text{ }^\circ\text{C}$	smeltpunt van ijs	$273,15 \text{ K}$
c_{water}	soortelijke warmte van water	$4,18 \cdot 10^3 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$
$c_{\text{aluminium}}$	soortelijke warmte van aluminium	$0,88 \cdot 10^3 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$
h	uur	3600 s
n_{glas}	brekingsindex van glas	$1,51$
n_{lucht}	brekingsindex van lucht	$1,00$
n_{perspex}	brekingsindex van perspex	$1,49$
n_{water}	brekingsindex van water	$1,33$